

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАБРОДА Д.Г.,
кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 316 : 351/354 : 342.95

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЮ КОРУПЦІЇ

Визначено роль глобалізації в існуванні транснаціональної корупції, причини транснаціоналізації корупції, вплив останньої на національні суспільні процеси.

Ключові слова: глобалізація, транснаціональна корупція, транснаціональні корпорації

Определена роль глобализации в существовании транснациональной коррупции, причины транснационализации коррупции, влияние последней на национальные общественные процессы.

Ключевые слова: глобализация, транснациональная коррупция, транснациональные корпорации

The role of globalization is determined in existence of transnational corruption, reason of transnational corruption's expansion, influence of the last on national processes.

Keywords: globalization, transnational corruption, multinational corporations

XX століття стало епохою глибинних революційних трансформацій, пов'язаних з руйнацією або й виродженням не тільки традиційних, а й модерних соціальних структур та формуванням нового глобального універсуму, в якому (з першого погляду – еkleктично) поєднуються риси різних цивілізаційних укладів. Поліфонія глобальних трансформацій змушує не просто осмислювати їх логіку, а й порушувати та вирішувати питання щодо можливості суб'єктів історії – людини і суспільства – впливати на їх розгортання, конструювати майбутнє заради свого виживання та розвитку [1].

Організація Об'єднаних Націй до основних тенденцій сучасної глобалізації відносить такі: розповсюдження ліберальної демократії; превалювання ринкових сил в економіці; інтеграцію світової економіки; трансформацію системи виробництва та ринку робочої сили; швидкість технологічного оновлення; революцію засобів масової інформації та диктат ідеології споживання [2].

Слід зазначити, що поряд з позитивними наслідками глобалізації виникають і такі, як ризики втрати національної ідентичності і культури нечисленних народів, прояви міжнародної злочинності, корупції, тероризму, порушень авторських прав на інтелектуальну і промислову власність, злочини в інформаційних мережах тощо, що суттєво впливають на співвідношення позитивного та негативного у зазначеному процесі.

Так, проникнення корупції у державний механізм каталізує деградацію політичних режимів і руйнування структури державного управління з подальшим утворенням дуалістичної моделі політичного устрою: легітимного (з конституційно визначеною системою організації влади) та неформального, або кримінального (“держава в державі”), заснованого на складному переплетінні особистих, групових або галузевих інтересів різних верств населення, далеких від реалізації стратегічних завдань та інтересів нації, держави і всієї світової цивілізації [3].

Виступаючи на першому етапі як національна проблема, корупція перетинає кордони і стає транснаціональним явищем, одним з основних засобів впливу організованої злочинності на всі сфери міжнародного життя [4].

Вивчення наукового доробку українських та зарубіжних авторів засвідчило, що проблематика впливу глобалізації на транснаціональну злочинність та корупцію є предметом поодиноких наукових розвідок.

Серед найбільш ґрунтовних за останні 20 років слід виділити праці українських вчених М.Г. Вербенського, В.Т. Білоуса, А.П. Закалюка, М.І. Мельника, І.С. Нуруллаєва, Г.П. Пожидаєва, І.В. Пшеничного, М.І. Флейчук та деяких інших [5].

Російська наукова думка представлена дослідженнями В.В. Астаніна, Г.А. Ваганяна, В.В. Бакушева, П.Д. Біленчука, Г.І. Богуша, С.В. Бондаренка, В.О. Бояринової, К.К. Горяїнова, О.М. Іванова, С.В. Іванцова, А.П. Ісіченко, С.Є. Еркенова, С.В. Куракіна, Л.В. Кондратюка, А.В. Кофанова, В.В. Лунєєва, Л.З. Мачаладзе, В.С. Овчинського, П.О. Скоблікова, С.В. Темряковича, С.М. Шишкарьова, А.В. Цапліна, білоруська – І.І. Басецького, А.В. Башана, Г.А. Зоріна, В.В. Меркушина, О.В. Танкевича, С.С. Тупеко. Серед авторів далекого зарубіжжя цією проблемою цікавилися Л. Шеллі, Г. Шерил, Х. Джоул, Р. Рэнди, Д. дела Порта, А. Ванучі, С. Роуз-Аккерман та ін. [6-9].

Ними досліджено низку правових, економічних і політологічних проблем, що виникають у процесі боротьби з транснаціональною злочинністю, окремі аспекти запобігання корупції як складової цього явища, особливості запобігання корупційним правопорушенням в окремих сферах та галузях суспільного виробництва, правові та організаційні основи міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції тощо.

Втім, вплив глобалізаційних процесів на розвиток корупційної ситуації у світі та окремих державах, причини та умови транснаціональних корупційних проявів, роль транснаціональних корпорацій у корумпуванні приватного та публічного секторів міжнародних економічних відносин досліджувалися фрагментарно або у межах ширшої проблематики.

Метою публікації є визначення ролі глобалізації в існуванні транснаціональної корупції, загальна характеристика причин транснаціоналізації корупції, встановлення особливості впливу останньої на національні суспільні процеси.

Україна відчула вплив глобалізації вже з перших років незалежності, коли її економіка і суспільна сфера стали відкритими для світу. Нові явища принесли країні нові можливості та перспективи. Розширювався доступ до культурних, інтелектуальних і технологічних здобутків світового співтовариства. Обрахунок економічного виміру глобалізації за 2005–2006 рр. показав, що перше місце у світі посідає Люксембург, друге місце – Гонконг, третє – Ірландія, четверте – Нідерланди, п'яте – Сінгапур. США посідають лише 28 місце. Україна знаходиться на 82 місці після Аргентини та перед Філіппінами, Росія – на 91 місці після Албанії та перед африканською країною Малаві [10].

До найбільш небезпечних чинників необхідно віднести транснаціоналізацію злочинності в цілому та окремих її форм. Зокрема, останніми роками відзначалася активізація транснаціональної злочинності, що знаходить нові форми, про що, зокрема, свідчить організована транснаціональна злочинність. Поява нових форм транснаціональних союзів між організованими злочинними угрупованнями вимагає ефективних відповідних дій [11].

Так, на думку В.В. Лунєєва, глобалізація надає транснаціональним злочинцям і міжнародним терористам виняткові можливості [12]. При цьому, як справедливо зазначає американський дослідник проблем боротьби з корупцією Л. Шеллі, міжнародна організована злочинність "глобалізувала" свою діяльність внаслідок тих же причин, що й законослухняні транснаціональні корпорації. Транснаціональні корпорації відкривають свої філії й відділення в усьому світі, щоб витягти користь із привабливих ринків робочої сили або сировини. Те ж саме роблять і незаконні підприємства. Крім того, міжнародні підприємства, як законні, так і незаконні, також створюють в усьому світі свої підрозділи для задоволення своїх потреб у виробництві, маркетингу й дистрибуції. Незаконні підприємства здатні розширювати географію своєї діяльності, щоб скористатися цими новими економічними умовами, створеними завдяки революції у сфері зв'язку й міжнародного транспорту [13].

Масштаби й наслідки процесів корумпованості в усіх державах світу вимагають від відповідних міжнародних та внутрішньодержавних інституцій постійного й поглибленого аналізу причин корупції з метою як її нейтралізації, так і врахування під час розроблення та здійснення заходів по її подоланню.

Численні економічні, енергетичні, демографічні, інформаційні та інші проблеми науково-технічного прогресу вийшли за межі кордонів держав та регіонів і переростають у глобальні. Характерною особливістю розвитку сучасної міжнародної спільноти є тенденція до наближення інте-

ресів держав, народів та окремих індивідів. Усе це вплинуло на характер самої злочинності, зокрема корупції, що має в багатьох випадках міжнародний характер. Збільшення масштабів корупції становить реальну загрозу безпеці держав, оскільки вона посилює свої позиції через монополізацію багатьох видів протиправної діяльності. Окремі загальнокримінальні злочини поступаються місцем великомасштабним злочинним акціям, глибокому проникненню через корумповані зв'язки в економіку і фінансову систему, спробам прямо впливати на політику держави в цій сфері.

Визнаючи корупцію однією з найбільш серйозних загроз основоположним цінностям верховенства права, демократії, соціальної справедливості й економічній системі, що ґрунтується на принципах вільної ринкової економіки та чесної конкуренції, міжнародна спільнота в боротьбі з транснаціональною злочинністю велику увагу приділяє саме протидії корупції, "відмиванню" грошей, здобутих незаконним шляхом, боротьбі з незаконним обігом наркотиків, іншими видами організованої злочинності [14].

Декларація Організації Об'єднаних Націй «Про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях», прийнятою Генеральною асамблеєю ООН 20 листопада 1996 р., визначає міжнародне хабарництво, яке є центральною ланкою транснаціональної корупції, таким чином:

а) пропозиція, обіцянка або передача будь-яких виплат, подарунків або інших благ, прямо або побічно, будь-якою приватною або державною корпорацією, в тому числі транснаціональною корпорацією, окремою особою якої-небудь держави будь-якій державній посадовій особі або обраному представникові іншої країни як неправомірної винагороди за виконання або утримання від виконання цією посадовою особою або представником своїх обов'язків у зв'язку з тією чи іншою міжнародною комерційною операцією;

б) вимога, прийняття або отримання, прямо або опосередковано, будь-якою посадовою особою або обраним представником будь-якої держави виплат, подарунків або інших благ у будь-якій приватній або державній корпорації, в тому числі транснаціональної корпорації, або окремої особи з іншої країни як неправомірної винагороди за виконання або утримання від виконання цією посадовою особою або представником своїх обов'язків у зв'язку з тією чи іншою міжнародною комерційною операцією [15].

Стосовно поширення транснаціональної корупції зазначимо, що, наприклад, за словами Д. Кауфмана, Директора Інституту з питань управління, 1 трильйон дол. на рік – це приблизна цифра, що дає лише загальне уявлення про те, скільки хабарів виплачується в усьому світі – як у розвинених країнах, так і в тих, що розвиваються. Найчисленніші показники хабарництва у Камеруні – 79 %, Камбоджі – 72%, Албанії – 71%, Косово – 67% опитаних громадян. В Україні та Молдові – 30%, Росії – 17%. Натомість в Австрії, Канаді, Франції, Ісландії, Японії, Південній Кореї – до 1%. Отже, кожен 10 житель нашої планети щороку дає одного хабара [16].

Окремі дослідники наголошують на прямому зв'язку між зростанням іноземних інвестицій та хабарництвом, взаємозв'язку зі збільшенням кількості транснаціональних корпорацій, нелегальної імміграції, реалізацією іноземних інвестиційних проектів у країнах, що розвиваються або перебувають на етапі перехідної економіки [17].

До загальних причин, що породжують транснаціональну злочинність та пов'язану з нею корупцію, А. Дорошенко та І. Овсій відносять:

- по-перше, нерівномірний розподіл ресурсів, прибутків і багатств, що призводить до виникнення нерівності як у рамках однієї країни, так і між державами, а це сприяє утворенню осередків соціальної напруги;

- по-друге, загострення проблеми бідності, що невинно прогресує як у промислово розвинутих країнах, так і в державах з низькими доходами, що створює небезпеку економічної та соціальної поляризації з подальшим утворенням у рамках формального суспільства двох реальних суспільств – багатства та бідності;

- по-третє, формування міжнародних центрів концентрації новітніх технологій, що призводить до виникнення складних проблем у галузі спроможності окремих країн долати циклічні економічні кризи;

- по-четверте, значна концентрація населення в містах створює певну урбаністичну субкультуру, елементами якої останнім часом стають організована злочинність та корупція [18].

З метою подолання шкідливого впливу корупції на розвиток економічних та соціальних

процесів світовою спільнотою вживаються заходи щодо протидії корупційній експансії.

Зокрема, боротьба з корупцією визнана більшістю держав пріоритетним напрямом діяльності державних органів; продовжує удосконалюватися нормативно-правова база для боротьби з транснаціональною корупцією; функціонують відповідні міжнародні та національні органи, що ведуть боротьбу з корупцією; проводиться робота щодо належного наукового забезпечення антикорупційної діяльності; діють неурядові міжнародні організації, які спрямовують свою діяльність на створення у суспільстві клімату неприйняття корупції та проводять моніторинг її поширення у світі тощо [19].

У контексті дослідження, яке проводиться, необхідно також визначити й роль транснаціональних корпорацій, у процесі діяльності яких можуть вчинюватися корупційні діяння. Так, за окремими даними, у цей час у світі діють понад 65 тис. ТНК, що мають близько 700 тис. закордонних філій у більш ніж 150 країнах. І між цими ТНК, які репрезентують насамперед США, країни Західної Європи і Японію, природно, існує жорстока конкуренція за ресурси (природні, матеріальні, людські, фінансові, інформаційні, технологічні) неможливо без участі в ній ТНК, оскільки на сьогоднішній день вони являють собою потужні господарські комплекси, у рамках яких поєднуються численні підприємства, розташовані в різних регіонах світу.

За даними ООН, уже на початок 80-х років ХХ ст. ТНК мали в країнах, що розвиваються, 27 відокремлених підрозділів (філій, дочірніх і спільних підприємств тощо). Із них 44,2 % – американські, 22,8 % – британські, 6,6 % – японські, 5,3 % – французькі, 4,9 % – німецькі. Загальний обсяг прямих приватних капіталовкладень корпорацій індустріально розвинених країн оцінювався на початок 1982 р. у 130 млрд. дол. (на початок 1972 р. – 45 млрд. дол.). На зарубіжних підприємствах ТНК працювало близько 14 млн. осіб. Каналами ТНК уже в середині 70-х років ХХ ст. здійснювалося 90 % експорту приватного капіталу. Переважно він спрямовувався в країни Азії, Африки, Латинської Америки. На початок третього тисячоліття виробництво товарів і послуг на підприємствах ТНК становило 7 % світового обсягу ВВП.

Слід зазначити, що вкладання коштів через ТНК дуже вигідне. Підраховано, наприклад, що за період 1975 – 1984 рр. американські корпорації вклали в економіку країн, що розвиваються, 22,5 млрд. дол., а отримали прибутків за цей самий період 84,4 млрд. дол., з яких 31,6 млрд. дол. реінвестовано в економіку молодих держав, а 52,8 млрд. дол. (чистий прибуток) переведено в США. Проте діяльність ТНК, особливо в молодих державах, веде до величезних фінансових збитків, поглиблює диспропорції в розвитку їх економіки, руйнує її, погіршує становище населення і є причиною інших негативних явищ.

Так, приміром, у Пуерто-Рико шкода, заподіяна американськими ТНК цукрової промисловості та рибальству у зв'язку з викидами відходів нафтохімічного виробництва, набагато перевищує доходи від розвитку в цій країні нафтохімії. Загалом у цій маленькій країні з площею 8,9 тис. кв. км і населенням 3,3 млн. американському капіталу належить виробництво 80 % промислової і 50 % сільськогосподарської продукції, 85 % роздрібною торгівлі, 80 % земель, 100 % засобів зв'язку, повітряного і морського транспорту.

На думку А. Кузьменка, сучасний глобалізований світ характеризується тим, що здійснення господарської діяльності зумовлюється переважним виходом суб'єктів господарської діяльності за межі території і юрисдикції правової системи однієї держави; одночасною поступовою втратою державою свого статусу головного суб'єкта міжнародних правовідносин і підвищенням ризику втратити навіть монопольного статусу суб'єкта міжнародного публічного права, властивого лише суверену – державі. На міжнародній арені все голосніше заявляють про себе „нові геополітичні, гео економічні та геостратегічні гравці”. Зрівнявшись за своїм економічним потенціалом, а в деяких випадках навіть перевищуючи сукупний потенціал певних коаліцій держав, саме наддержавні, неурядові та недержавні структури і організації все настирливіше заявляють про свої претензії на аналогічний з державами політико-правовий статус. Саме ця риса притаманна нинішнім транснаціональним корпораціям – найвпливовішим учасникам міжнародної економічної конкуренції, визнаним безпекознавцями суб'єктам підприємницької розвідувальної діяльності, як наслідок – найактивнішим суб'єктам інформаційно-психологічних відносин.

Як правило, ТНК створюються в межах функціонування світового господарства. Вони не лише певною мірою підривають суверенітет держав, що розвиваються, та низки провідних

індустріально розвинених, а й посягають на їхні національні інтереси та безпеку. ТНК притаманні такі ознаки: економічно єдина система; група юридичних осіб – самостійних підприємств – суб'єктів господарювання; керівництво і контроль здійснюється з єдиного центру (головного офісу, за місцем дислокації якого найчастіше може визначитися національність ТНК); корпорація – це сукупність юридичних осіб різної «національності» та інших утворень, наділених правосуб'єктністю за законами різних держав, проте навіть так звана „національно-державна” належність материнської компанії (центрального офісу) не створює підстав для того, щоб законодавство країни її базування поширювалося на діяльність своїх відокремлених підрозділів – дочірніх товариств, філій та відділень, що розташовані на території інших держав; діяльність проводиться на національній території та в правовому полі кількох держав, однак ТНК у цілому не може бути об'єктом регулювання системи права якоїсь однієї окремої держави (як місця базування, під якою розуміють країну, де розташована материнська компанія, «штаб-квартира», так і країни, що приймає її, тобто де здійснюється діяльність дочірніх товариств, інших відділень ТНК); відокремлені структурні підрозділи є об'єктами регулювання системи національного права держави, місця їх дислокації, тобто вони є суб'єктами правовідносин, що регулюються міжнародним приватним правом даної держави [20].

Найчастіше глобальна конкуренція відбувається у вигляді процесу встановлення глобального панування розвинутого центра (індустріально розвинуті країни) – через ТНК – над нерозвинутою периферією (країни, що розвиваються й країни з перехідною економікою), із закріпленням за останніми маргінальної спеціалізації з відповідними наслідками: низькою технологічністю виробництва, низькодохідністю населення, неконкурентоспроможністю, неграмотністю, убогістю й т.п.

Відомий російський учений Н.Н. Моїсєєв головну загрозу розвитку не тільки світової економіки, але й всієї цивілізації бачить саме в транснаціоналізації капіталізму під керівництвом і в інтересах ТНК [21].

Передусім це стосується держав, на території яких є великі запаси енергоресурсів (насамперед нафти) і мінеральної сировини. У цьому випадку ТНК не зупиняються ні перед чим: підкуп державних чиновників, хабарі, подарунки на суму з декількома нулями, оплата навчання дітей чиновників за кордоном тощо. Таким чином, відбувається своєрідний імпорт корупції з-за кордону. Тому доводиться констатувати, що ТНК із індустріально розвинутих країн, приходячи на ринок країни, що розвивається, самі найчастіше несуть зло корупції на ці ринки, щоб одержати ті або інші конкурентні переваги. Але крім грошових хабарів ТНК використовують різні політичні, економічні, фінансові важелі впливу на уряди приймаючих країн [22]. Необхідно зауважити, що відповідно до Конвенції Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) по боротьбі з корупцією, що підписали 35 країн, „підприємство не повинно прямо або побічно пропонувати, обіцяти, давати або вимагати хабар або яку-небудь іншу незаконну винагороду для того, щоб почати або підтримати свій бізнес”. Багато індустріально розвинутих країн так і не ратифікували антикорупційну конвенцію ОЕСР, що дозволяє їхнім фірмам і ТНК цілком легально списувати витрати на хабарі чиновникам як звичайні видатки компанії. Самі ж менеджери ТНК, виправдуючи свої неетичні вчинки на ринках країни, що розвивається, прямо зазначають, що в багатьох державах фірма, керівництво якої не дає хабара, не може розвивати свою діяльність у цій країні.

Згідно з останніми даними міжнародної неурядової організації "Transparency International" (ТІ) за 2007 р., індекси хабарництва показують, що ТНК США "надзвичайно охоче" платять хабара службовцям в інших країнах, незважаючи на те, що з 1997 р. вони ризикують потрапити під кримінальне переслідування відповідно до американського закону про корупційні дії за кордоном (FCRA). Як вказують аналітики, „із цього витікає висновок, що ми маємо справу із глобальною проблемою корпоративного хабарництва, яка вимагає концентрованих глобальних дій офіційних міжнародних організацій, цивілізованого суспільства й національних урядів” [22].

Отже, слід визнати, що глобалізація об'єктивно сприяє не лише розвитку міжнародних соціально-економічних відносин, а й опосередковує існування негативних явищ, що супроводжують проникнення капіталів до економічних систем держав та їх спільнот. Серед них найбільш небезпечною поряд із транснаціональною злочинністю слід визнати транснаціональну корупцію. Остання супроводжує більшість економічних операцій між бізнесовими структурами, а в окремих випадках – і у міждержавних відносинах.

Порушуючи основні принципи конкурентної економіки, рівності учасників економічних відносин, створюючи монополію на певні види діяльності, товари та послуги, дискримінаційні форми ведення бізнесу, транснаціональна корупція загрожує національній безпеці окремих держав світу, нівелює можливості державної влади шляхом її підміни на владу корпоративну, яка заснована на принципі задоволення інтересів обмеженої кількості осіб, створює безпідставні переваги для транснаціональних корпорацій перед національними, є умовою для існування інших видів транснаціональної організованої злочинності (торгівлі людьми, наркотиками, зброєю тощо), відволікає ресурси міжнародних організацій на подолання цього явища.

До основних причин транснаціоналізації корупції слід віднести загальносвітові тенденції об'єднання держав у політичні, економічні та інші спільноти, ускладнення міжнародних економічних процесів, непрозорість процедур у прийнятті рішень щодо розподілу фінансової допомоги міжнародними та національними уповноваженими суб'єктами та контролю за її використанням, відсутність міжнародно-правових актів, що регулюють питання боротьби з транснаціональними корупційними діяннями, а також міжнародних правоохоронних структур, що спеціалізуються на протидії корупції.

Таким чином, небезпека транснаціональної корупції, існування значної кількості її специфічних форм, перетворення її у складову діяльності окремих ТНК вимагають вироблення адекватних механізмів протидії цьому явищу як на міжнародному, так і національному рівнях, насамперед у межах співробітництва правоохоронних органів та організацій, удосконалення національного та міжнародного антикорупційного законодавства.

Список використаної літератури:

1. Савлук С. Наслідки глобалізації для розбудови України // Персонал. – № 4. – 2007.
2. Тревоги Мира. Социальные последствия глобализации мировых процессов: Доклад ЮНРИСД (НИИ социального развития при ООН). – М., 1997.
3. Дорошенко А.Д., Овсій І.О. Спрут, що охоплює планету // Політика і час. – 1998. – № 5. – С. 28-29.
4. Заброта Д.Г. Правові та організаційні засади міжнародного співробітництва у сфері протидії транснаціональній корупції: Навч. посіб. – Дніпропетровськ, 2009.
5. Вербеньський М.Г. Транснаціональна злочинність: Монограф. – Дніпропетровськ, 2009; Білоус В.Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект): Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – Х., 2004; Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. – Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. – К., 2007; Мельник М.І. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – К., 2002; Нуруллаєв І.С. огли. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2008; Пшеничний І.В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2000; Пожидаєв Г.П. Адміністративно-правові засади протидії організованій транснаціональній злочинності: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2009; Флейчук М.І. Теоретико-методологічні засади детінізації економіки та протидії корупції в Україні в умовах глобалізації: Автореф. дис. ... д-ра екон. наук. – К., 2010.
6. Астанин В.В. Организованная коррупция и реагирование на нее: Учеб. пособ. – М., 2006; Ваганян Г. Коррупция: анализ общего обзора и ее перспективы // <http://www.iatp.am/vahanyan/articles/korruption.pdf>; Бояринова В.О. Субъекты международно-правового сотрудничества по противодействию транснациональной преступности: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 2010; Биленчук П.Д., Еркенов С.Е., Кофанов А.В. Транснациональная преступность: состояние и трансформация: Учеб. пособ. – М., 2005; Богуш Г.И. Коррупция и международное сотрудничество в борьбе с ней: Автореф. дисс. канд. юрид. наук. – М., 2004; Бондаренко С.В. Коррупцированные общества. – Ростов-на-Дону, 2002; Горяинов К.К., Исиченко А.П., Кондратюк Л.В. Транснациональная преступность: проблемы и пути их решения: Монограф. – М., 1997; Иванов А.М. Корруптология – правовая наука и учебная дисциплина: путь совершенствования уголовной политики и законодательства о воздействии на организованную преступность и коррупцию. – Владивосток, 2002; Иванцов С.В. Обеспечение органами внутренних дел системного подхода в изучении и предупреждении организованной преступности: Монограф. – М., 2009; Куракин А.В. Административно-правовые средства предупреждения и пресечения коррупции в системе государственной службы Российской Федерации: Автореф. дисс. ... д-ра юрид. – Люберцы, 2008; Лунев В.В. Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции. – М., 1997; Лунев В.В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции. – 2-е, перераб. и доп. – М., 2005; Лунев В.В. Эпоха глобализации и преступность: Монограф. – М., 2007; Мачаладзе Л.З. Проблемы формирования антикоррупционной политики в современной России: Автореф. дисс. ... канд. полит. наук. – М., 2007; Коррупция в мире и международная стратегия борьбы с ней: Монограф. / под ред. Номокнова В.А. – Владивосток, 2004; Овчинский В.С. XXI век против мафии: криминальная глобализация и Конвенция ООН против транснац. организов. преступности. – М., 2001; Скобликов П.А. Актуальные проблемы борьбы с

коррупцій и организованной преступностью в современной России. – М., 2007; Солодовников С.А. Терроризм и организованная преступность: Монограф. – М., 2006; Темрякович С.В. Политический ракурс международного сотрудничества по борьбе с коррупцией: Дисс. ... канд. полит. наук. – М., 2006; Шишкарев С.Н. Правовой порядок в сфере противодействия коррупции: теоретико-правовое исследование: Автореф. дисс. д-ра юрид. наук. – М., 2010; Цаплин А.В., Бакушев В.В. Коррупция. Тенденции в мире и России. – М., 2000.

7. Зорин, Г.А., Танкеич О.В. Понятие и основные признаки транснациональной преступности: Монограф. – Гродно, 1997; Зорин, Г.А., Танкеич О.В. Стратегия борьбы с транснациональной преступностью: Монограф. – Гродно, 1997; Басецкий И.И., Башан А.В. Коррупция: теория и практика противодействия: Монограф. – Минск, 2005; Меркушин В.В. Борьба с транснациональной организованной преступностью. – Минск, 2003.

8. Ильясов Т.Т. Особенности формирования и реализации антикоррупционной политики Республики Казахстан: Автореф. дисс. ... канд. полит. наук. – Алматы, 2008.

9. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы. – М., 2003; Грей Ш., Хеллман Дж., Райтерман Р. Борьба с коррупцией в переходный период — 2: Коррупция в отношениях между предприятиями и государством в странах Европы и Центральной Азии в 1999-2002 годах: Доклад / Пер. с англ. – М., 2004; Порта Д. дела, Ванучи А. Брудні оборудки: Учасники, ресурси та механізми політичної корупції / Пер. з англ. С. Кокізіук. – К., 2006.

10. Згуровський О. Війни глобалізації // Український філіал Мирового Центра Даних. – 2008.

11. Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 р. // Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію / Упоряд.: М.І. Камлик та ін. – К., 1999.

12. Лунеев В.В. Эпоха глобализации и преступность. – М., 2007.

13. Шелли Л. Глобализация преступности и терроризма // <http://usinfo.state.gov/journals/itgic/0206/ijgr/shelley.htm>.

14. Рябошапка Р.Г. Міжнародно-правовий досвід у боротьбі з корупцією // <http://pravoznavec.com.ua/books/290/22662/28/>.

15. Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях // Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію. – К., 1999. – С. 84-85.

16. Каждый десятый дает взятку // Би-Би-Си Экономика Transparency: каждый десятый дает взятку // <http://usinfo.com.ua/shelley.htm.8.05/>.

17. Страхов В.В. Политико-экономические аспекты коррупции в странах с формирующейся рыночной экономикой: Автореф. дисс. ... канд. эконом. наук. – М., 2007.

18. Дорошенко А.Д., Овсій І.О. Спрут, що охоплює планету // Політика і час. – 1998. – № 5. – С. 28-29.

19. Заброта Д.Г., Колпаков В.К. Адміністративно-правові проблеми взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією: Монограф. – Дніпропетровськ, 2007.

20. Кузьменко А. Транснаціональні корпорації як суб'єкти розвідувальної діяльності // Юридичний журнал. – 2007. – № 2.

21. Моисеев Н.Н. Судьба цивилизации. Путь разума. – М., 1998.

22. Ахметова Г.Р. Коррупция в нефтедобывающих странах: Учеб. пособ. – Алматы, 2002.

Надійшла до редакції 25.01.2011

ГДА С.О., кандидат юридичних наук, доцент
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 342.95(342.7) : 351.74

ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЛІЦІЄЮ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Сформульовано поняття “механізм організаційно-правового забезпечення міліцією прав та свобод людини і громадянина”. Висвітлено елементи механізму забезпечення прав та свобод людини. Визначено етапи правового регулювання забезпечення прав та свобод людини міліцією.

Ключові слова: міліція, механізм держави, права та свободи людини і громадянина, реалізація прав та свобод, захист прав людини, організаційно-правове забезпечення міліцією прав та свобод людини і громадянина

Формулюється поняття “механізм організаційно-правового забезпечення міліцією прав та свобод людини і громадянина”. Рассматриваются элементы механизма обеспечения прав и свобод человека. Определяются этапы правовой регуляции обеспечения прав и

